

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. XXII. An, & quando culpa familiæ non jejunantis imputabilis sit
patrifamilias. ubi incidenter de excusatis à jejunio, & an sexagenarij liberi
sint à voto ejus olim emisso.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

§. XXII.

*An & quando culpa familiae non jejunantis imputabilis sit
Patrifamilias. Ubi incidenter de excusatis à jejunio, & an
sexagenarij libri sint à voto jejunandi olim emisso?*

177. **R**esolvitur ex præcedente doctrina illa quaestio, an die jejuniij pater, aut materfamilias debeat competentem pro una refectione mensam instruere, ut possint jejunare famuli, ac officiales ad jejunium compellere, vel verò canam apponere violaturis jejunium. Respondeo primò familiam occupatam gravibus laboribus, potiore dici parte excusari à jejunio, atque adedò his possunt apponi cibi soliti dari diebus non jejuniij. Ejusmodi labor est fabrilis, ferrarius, lignarius, murarius, fossorius, agricultorius, lapicidarius, bajulatorius onerum gravium, pistorius, textorius (nisi textura sit non defatigans, qualis est textura vittarum) fullonarius quoad vacantes lavandis telis, & pannis, argentarius quoad eos, qui malleo argentum, aut aurum extenuant; navigatorius quoad remigantes, librarius quoad versantes prælum (secùs quoad componentes in ordinem Characteres) Coriarius, Sutorius quoad suentes, nisi corium tam molle, ut instar panni consuatur, tunc enim æquiparantur sartoribus per se non excusatis.

Denique universim excusantur omnes reliqui artifices, seu opifices hic non nominati, quorum ars mechanica est la-

boriosa, uti & prægnantes, ac lactantes, iter pedestre die totà, aut potiore parte agentes, ex his actionibus plerasque recenset Layman. *lib. 4. tract. 8. cap. 2. à num. 3. Less. lib. 4. cap. 2. num. 42.* excusans ferè omnes mechanicos, Bassac *verbo jejunium II. num. 7. à vers. ubi laborem.* plerosque præfatos expriment. Ratio horum omnium est, quod omnes ejusmodi egeant copiosis spiritibus, quorum jactura, nisi reparetur, immunit Corpori notabilis debilitas.

Et quia corpus in media senectute (qualis est juxta medicos sexagenariorum) uti repletionem, ita inedia facile læditur, & precipitatur, & ideo præsumunt non posse, nisi de contrario constet, præsertim cum experimentum sit periculosum, Less. *num. 41.* cum Cajet. Sanchez *lib. 7 de Matr. D. 32 num. 17.* ubi etiam subtilissimè disputat, an scemina exmanantur anno ætatis 50. & tandem concludit in praxi quoad hoc punctum sententiam affirmantem non esse tutam. Idem censet Laym. *num. 2.* addens se nescire ullum classicum Doctorem ejus defensionem &c.

Respondeo secundò familiae non excusatae à jejunio teneri Patres, matresque familias die jejuniij cibos jejunio observare do

do congruentes apponere, Sanch. lib. 5. Consil. c. 1. dub. 17. num. 3. probatur ex 2. ad Timoth. 5. Si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior. Ex quo patet, quod debeant familiam monere suae obligationis, quae monitio ne sit frustranea tenentur cibos proponere tempori congruos.

178. Dixi monere, quia an compellere possint ad jejunandum est incertius. Affirmant Sporer in Append. ad 3. praesep. Decal. Sec. 3. num. 45. ex communi, eamque tradidit post Sot. Bonac. tom. 2. D. 6. p. ult. num. 2. Ratio hujus videtur fundari in communi sententia, ac jure concedente Patrifamilias potestatem coercendi, ac puniendi leviter, seu moderatè domesticos L. unic. c. de emendat. servor. &c. S. Th. 2. 2. q. 65. art. 2. in fin. Corp. asserens licitam esse verberationem servorum correctionis, ac disciplinae causa, Laym. lib. 5. tract. 10. p. 3. c. 2. num. 7. familia domus, inquit, est communitas imperfecta, ergo sicut qui praestitit perfectae communitati e. g. urbi, aut Republicae, habet perfectam coercendi, inferendique graves poenas potestatem, ita Patrifamilias caput domus velut communitatis imperfectae habet potestatem hanc coercendi, ac imponendi poenas leves, ut est subtractio cibi, verberatio aliqua spectata personae qualitate: sunt enim quaedam personae domesticae, quas ob status libertatem non est consuetum verberare, ut mechanicos laborantes pro mercede Magistri non possunt verberare. Laym. num. 9.

Sanch. lib. 5. Consil. c. 1. dub. 17. num. 3. distinguit negans de famulatio

defectu jurisdictionis spiritualis, seu facultatis coercitivae: si ergo monitio non prodest, potest, imò debet ijs dare cenam, licet sciat non jejunaturos (nisi sciat semel aut iterum eam negando probabiliter famulos se emendaturos) quia actio haec est indifferens, & spectat ad officium Domini liberaliter alere famulos. Ità ille è contra affirmat quoad proles, quia Paulus ad Ephes. 6. obligat patrem ad filios educandos in disciplina, & correctione Domini. Tamb: lib. 4. decal. c. 5. §. 6. num. 2. negat etiam proles à parte familias compelli posse ad jejunium, quia videtur actus jurisdictionis spiritualis.

Respondeo in hac diversitate opinionum mihi videtur dicendum posse compelli, quia viro coercendi non solum proles, & uxorem sed etiam familiam passim concedunt Doctores nullo contradicente apud Laym. cit. num. 7. sed subtractio secundae refectiois requisita ad jejunium: eique substituendi vespertinam Collaciunculam non excedit potestatem coercendi, haec enim non est gravis, eamque concedit Laym. ergo Patrifamilias potest subtrahere secundam Refectionem, quae subtracta sequatur substantia jejuniij.

Nec haec subtractio est actus jurisdictionis spiritualis. Unde etsi jejunium ut est actus jurisdictionis spiritualis sive impositum in foro interno à confessario, sive in foro externo Ecclesiastico imponi non possit ab ulla potestate laica, prout tamen est actus virtutis moralis temperantiae potest imponi à potestate laica, consequenter etiam à Patrifamilias. Hinc censeo probabilius per se loquendo patrefamilias non posse die jejuniij, si in

prandio data fuit refectio congrua, seu accommodata jejunio, cœnam apponere familiæ, quia appositio est actio cœperativa nimis propinqua, sinè qua uti supponitur probabiliter cœna omitteretur, ita Laym. *lib. 2. traët. 3. cap. 13. num. 5. vers. Quarto resolves.* si petas quales cibi requirantur, ut censeatur prandium jejunio congruum. Respondeo requiri magis nutritivos, quàm sint fructus, & olera, unde habens panem sufficientem cum præfatis non tenetur jejunare, ita Bassæus *verbo jejunium II. num. 6. vers. sed petes.* citans cit. Sanch. *dub. 15. Addit. vers. Sed dubium.* quod habens solum panem probabiliter vesci possit carnibus, quod alij concedunt si per plures dies careret alijs cibis.

179. Breviter insinuavi sub finem *num. 187.* Sexagenarios excusari à jejunio, & quidem probabilius etiam robustos cit. ibi Sanch. contra. Cajet. *Less. lib. 4. cap. 2. nu. 41.* nam ad vitandos scrupulos expedit generatim esse definitam legis jejunandi obligationem, ut sciatur, qui eximantur, sicut definita est in juvenibus, antequam non obligentur, nempe usque ad 21. annum ætatis (esto multi ante hanc vires habeant ad jejunandum) quia hucusque natura accrescens eget nutritione majori, sed etiam potiores ab anno sexagesimo deficiunt viribus, ergo expedit hanc ætatem esse definitum pro deobligatione.

Hinc incidenter dubitatum an voto perpetuo adstrictus jejunare, post annum 60. maneat ab eo liber, etsi sit robustus, nisi expresserit, quod velit jejunare, quamdiu poterit.

Affirmat Sanch. *lib. 4. Decal. cap. 11. num. 54* ex regula ab eo data *num. 31.* quod voti obligatio nisi constet de opposita intentione voventis fit intelligenda perinde, ac si esset de eadem re lex ab Ecclesia lata, votum enim est quadam lex, quam vovens sibi imponit, ergo cum probabiliter cesset obligatio Ecclesiastici jejuniij anno sexagesimo etiam in robustis, cessabit quoque voti perpetuo jejunandi. Idem docet Tamb. *lib. 4. Decal. cap. 5. §. 7. num. 9.* cum Fagundez &c. Laym. *lib. 4. traët. 8. cap. 3. num. 2.* rejicit hanc opinionem ut improbabilem asserens votum jejuniij obligare quidem instar præcepti Ecclesiastici quoad formam, & modum jejunandi, non item quod attinet ad personas, sic etsi adolescentes deobligentur à præcepto Ecclesiastico, possunt tamen voluntariè sibi hanc obligationem imponere per votum editum, ut fit in Ordine Fratrum Minorum S. Francisci, in quo obligantur ad jejunia Regula, ergo similiter sexagenarij robusti, etsi deobligatos supponamus à lege Ecclesiastica jejunandi non tamen à voto jejunandi in perpetuum emissio. Laymanum sequitur Sporer *in Append. ad 3. præcept. Decal. Sec. 14. num. 51.* Sed contra est: hic author eodem loco, & Bassæus *verbo Jejunium II. num. 6. vers. Petes, an Religiosi,* probabiliter cum alijs deobligant suos religiosos sexagenarios à jejunijs Regula, ergo etiam deobligantur voventes jejunium perpetuum facti sexagenarij, nisi intentio opposita constet. Video disparitatem, quod uterquè citatus Author testetur jejunium Regulae suæ non tam voto promitti, quàm præcepto Regulae imponi, & ideo regulanda esse secundum

nati-

naturam præcepti Ecclesiastici. Inſto etſi jejunia Regulæ non ſint immediata materia voti, ſunt tamen mediata, quatenus immediata materia voti obedientiæ eſt Regula continens præcepta, ergo ſi hæc mediata obligatio voti ceſſet in Religioſis ſexagenarijs, ceſſabit etiam in caſu noſtro, licet jejunium ſit materia immediata voti.

Reſpondeo omninò ſuadendum eſſe opinionem Laymanni, non tamen video improbabilitatem ſententiæ Sanchetii, quod Laym. neget votum jejunandi quoad perſonas inſtar præcepti Eccleſiaſtici ſtrin-

gere ducto argumento à Juvenibus Ordinis S. Franciſci, quorum votum ſpectando perſonas non obligat inſtar Eccleſiaſtici, ſed duntaxat quoad formam, & modum jejunandi, non convincit improbabilitatem ſententiæ Sanchez, ſiquidem tam Baſſæus quàm Sporer ambo Ordinis S. Franciſci probabiliter eximunt ſuos ſexagenarios, proinde interpretantur obligationem ſuorum ſenium inſtar præcepti Eccleſiaſtici non ſolùm quoad modum jejunandi ſed etiam quoad perſonas.

* * *

§. XXIII.

De ornatu Mulierum.

180. **Q**uæres, an fœmina peccet mortaliter peccato ſcandali in caufa, dum cultu externo ornata ſe exhibet videndam ſciens alios tali ornatu ad amores illicitos commoveri. Nomine ornatûs intelligo cum Tamb. *lib. 7. decal. cap. 8. §. 8. num. 1.* Leſſ. *lib. 4. cap. 4. dub. 14. num. 105.* omnem cultum muliebrem, ut pigmenta, comam appoſititiam, intortos capillos, pectoris nuditatem, ornamenta aurea, gemmata, novas veſtium formas, præfertim ſi his utantur præter conſuetudinem, aut ſupra ſtatum.

Reſpondeo primò certum eſſe ijs licitum eſſe ornatum pro ſtatûs conditione hoc enim laudabile, Leſſ. *num. 107.* Reſpondeo ſecundò etiam certum eſſe

maritalis, vel aspirantibus ad matrimonium licere ſe ornare pro decentia ſtatûs, ut viris placeant ſuis, aut ut virorum aſpectibus arrideant ad commodas nuptias conſequendas, Leſſ. *num. 108.* ex S. Th. 2. 2. *quæſt. 169. art. 2. ad 4.* dicente: *mulieres licitè poſſe ſe ornare, ut conſervent decentiam ſui ſtatûs, vel etiam aliquid ſuperaddere, ut placeant viris:* ubi S. Th. permittit ornatû etiam ob ſolam pulchritudinem. Ratio eſt, quod natura dederit fœminis pulchritudinem in fomentum conjugalis amoris, ergo juxta ſuum ſtatum poſſunt illam deſiderare, & procurare etiam arte ſecluſo exceſſu, ut viris placeant, aut commodos nanciſcantur, finis enim hic eſt honeſtus.

R 3

Re-